

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tietoja, menettelyjä sekä neuvonta- ja ongelmanratkaisupalveluja tarjoavan yhteisen digitaalisen palveluväylän perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1024/2012 muuttamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tietoja, menettelyjä sekä neuvonta- ja ongelmanratkaisupalveluja tarjoavan yhteisen digitaalisen palveluväylän perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1024/2012 muuttamisesta (U 45/2017 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Johanna Rihto-Kekkonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- kehittämispäällikkö Marjukka Ala-Harja, valtiovarainministeriö
- järjestöpäällikkö Joonas Mikkilä, Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Ehdotuksen mukaan komissio ja toimivaltaiset viranomaiset perustaisivat yhteisen digitaalisen palveluväylän, joka on integroitu yhdeksi sähköiseksi portaaliksi. Tähän portaaliin koottaisiin yrityksille ja kansalaisille suunnatut komission, EU:n virastojen ja jäsenmaiden tarjoamat sisämarkkinoiden verkkopalvelut. Uudella digitaalisella palveluväylällä olisi myös oma tunnus, ja sen tarjoamia mahdollisuuksia markkinoitaisiin jäsenmaiden kansalaisille ja yrityksille. Tarkoituksena on lisätä, täydentää ja selkeyttää sisämarkkina-asioita koskevaa verkossa olevaa tietoa ja

Valiokunnan lausunto TaVL 40/2017 vp

koota yhteen järjestelmään tiedot komission sekä jäsenmaiden sisämarkkina-asioihin liittyvistä menettelyistä ja neuvontapalveluista.

Asetusehdotus sisältää säännöksiä perustettavan digitaalisen palveluväylän kautta jaettavasta informaatiosta, hallinnollisista menettelyistä sekä neuvonta- ja ongelmanratkaisupalveluista. Asetusehdotuksessa asetetaan myös näitä palveluja koskevia laatuvaatimuksia. Lisäksi säädetään siitä, miten verkkopalvelujen pitää ottaa huomioon rajat ylittävä toiminta ja miten digitaalisen palveluväylän kautta tapahtuvasta toiminnasta raportoidaan komissiolle. Asetusehdotus sisältää myös säännöksiä järjestelmän teknisestä toteutustavasta, järjestelmän markkinoinnista ja käyttäjäpalautteen keräämisestä. Lisäksi asetusehdotuksessa on säännökset komission ja jäsenvaltioiden välisestä yhteistyöstä, niiden välisestä työnjaosta sekä uuden järjestelmän aiheuttamien kustannusten jakamisesta komission ja jäsenvaltioiden välillä.

Digitaalisen palveluväylän kautta löytyvät oikeudet ja velvollisuudet, niitä koskevat menettelyt sekä neuvonta- ja ongelmanratkaisupalvelut on listattu asetusehdotuksen liitteissä:

Liite I sisältää listauksen sisämarkkinoihin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista, joita koskeva informaatio ja säännökset ovat saatavissa perustettavan digitaalisen palveluväylän kautta. Palveluväylän kautta löytyisi tietoa eri jäsenmaiden säännöistä koskien esimerkiksi matkustamista ja työntekoa EU:n sisällä, ajoneuvoja ja niiden käyttämistä, asumista, koulutusta, terveydenhoitoa, yritystoiminnan harjoittamista, verotusta, työntekijöiden palkkaamista sekä tavaroiden ja palvelujen tarjoamista.

Liitteessä II on listattu palveluväylän kattamat hallinnolliset menettelyt, jotka koskevat esimerkiksi oppilaitoksiin hakemista, verotietojen ilmoittamista, sosiaalietuuksien hakemista, auton rekisteröintiä, yritysverotusta ja yrityksen rekisteröintiä. Yhteinen portaali ei kuitenkaan kata SEUT 54 -artiklassa tarkoitetun yhtiön, esimerkiksi osakeyhtiön, perustamiseen liittyviä hallinnollisia menettelyjä.

Liitteeseen III sisältyvät digitaalisen palveluväylän kautta tarjottavat neuvonta- ja ongelmanratkaisupalvelut, kuten esimerkiksi kansalliset tuoteyhteyspisteet, SOLVIT ja EURES/European Job Mobility Portal.

Valtioneuvoston kanta

Suomi kannattaa ehdotuksen tavoitetta, jonka mukaan yritysten sijoittautumista ja kansalaisten liikkuvuutta EU:n sisällä voidaan edistää helpottamalla niiden mahdollisuuksia saada tietoa keskitetysti verkossa sisämarkkinoista, sisämarkkinoita koskevista menettelyistä ja neuvontapalveluista.

Aloite tukee hallitusohjelman kärkihanketta julkisten palvelujen digitalisoimisesta, koska kummankin hankkeen tavoitteena on käyttäjälähtöisten digitaalisten julkisten palvelujen rakentaminen. Kansallisesti on vireillä useita hankkeita, jotka tähtäävät siihen, että julkiset palvelut ovat entistä kattavammin käytettävissä myös sähköisesti. Erityisesti valmisteilla oleva kansallinen palvelutietovarantohanke voisi toimia perustettavan yhteisen digitaalisen palveluväylän tietolähteenä ja lähdejärjestelmänä Suomessa.

Valiokunnan lausunto TaVL 40/2017 vp

Suomessa pitää kuitenkin kartoittaa, kuinka paljon ehdotus oikeasti aiheuttaisi kustannuksia ja lisätyötä viranomaisille. Ensinnäkin on selvitettävä, miltä osin Suomessa jo käytössä tai valmisteilla olevat sähköiset julkiset palvelut kattavat komission ehdotuksen vaatimukset. Lisäksi pitää kriittisesti arvioida, mitkä komission ehdotuksen kattamista palveluista ovat sisämarkkinoiden toiminnan tehostamisen kannalta keskeisiä. Ainakin ehdotuksen mukaiset ylläpitotehtävät, yhteisen digitaalisen palveluväylän toimintaan liittyvää raportointia ja käyttäjäpalautetta koskevat velvollisuudet sekä kielivaatimukset aiheuttavat jonkin verran hallinnollisia kustannuksia ja lisäävät viranomaisten hallinnollista taakkaa. Asetusehdotus sisältää myös yksittäisiä ehdotuksia, jotka niiden teknisestä toteutustavasta riippuen saattavat edellyttää panostuksia myös kansallisella tasolla. Esimerkkinä voidaan mainita yhteisen hakutoiminnon luominen yhteistä palveluväylää varten.

Asetusehdotuksen mukaan komissio voi antaa delegoituja säädöksiä ja erityisiä täytäntöönpanosäädöksiä asetusehdotuksen tiettyjen kohtien tarkemmasta toteuttamisesta. Suomi katsoo, että nämä komissiolle annetut valtuudet ovat lähtökohtaisesti hyväksyttävissä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotuksen tavoitteena on koota yhden luukun periaatteen mukaisesti palveluita digitaalseksi portaaliksi, joka helpottaisi kansalaisten ja yritysten toimintaa sisämarkkinoilla. Hanke kytkeytyy laajaan sisämarkkinoiden kehittämisen strategiseen kokonaisuuteen. Ajatuksena ei ole korvata kansallisia tietojärjestelmiä vaan tarjota yksi väylä, jonka kautta tieto olisi nykyistä helpommin saavutettavissa.

Talousvaliokunta pitää hankkeen tavoitteita kannatettavina. Ajantasaisen digitaaliteknologian hyödyntäminen on keskeinen työväline sisämarkkinoiden toiminnan tehostamisessa. Komission arvion mukaan järjestelmä voisi säästää yrityksiltä jopa yli 11 miljardia euroa vuodessa ja kansalaisten aikaa noin 855 000 tuntia.

Tässä vaiheessa monet hankkeen tekniset ratkaisut ovat vielä avoimia. Valiokunnan arvion mukaan hankkeen epävarmuustekijät ja riskit liittyvät tässä vaiheessa erityisesti eri maiden teknisten arkkitehtuurien yhteensopivuuteen, teknologian ajantasaisuuteen, kustannuksiin, käytettävyyteen ja tiedon hyödynnettävyyteen. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että Suomi osaltaan edistää hanketta ja tarjoaa ajantasaisia ratkaisumalleja sen toteuttamistapaan.

Talousvaliokunta pitää hankkeen toteuttamisen riskinä jäsenvaltioiden hyvin erilaisia lähtötasoja digitalisaatiokehityksessä. Vaarana on, että hankkeiden eritahtinen eteneminen ja teknisten arkkitehtuurien erot muodostuvat esteeksi tosiasiaassa toimivalle järjestelmälle. Riskinä on myös se, että toteuttamistapa ratkaistaan pienimmän yhteisen nimittäjän mukaan eikä järjestelmä kaikkien jäsenvaltioiden näkökulmasta yltäisi nykyisten jo käytössä olevien kansallisten järjestelmien tasolle.

Talousvaliokunnan saaman, komission arvioon perustuvan selvityksen mukaan järjestelmän perustamisesta aiheutuisi jäsenvaltiota kohti keskimäärin 5,8 miljoonan euron kustannukset ja lisäksi vuosittaisia kuluja noin 212 000 euroa. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota arvion epä-

Valiokunnan lausunto TaVL 40/2017 vp

varmuuteen ja katsoo, että hankkeen teknisestä toteuttamistavasta tulee saada riittävä selvyys mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tämä on keskeistä myös sen vuoksi, etteivät jäsenvaltiot ehtisi tehdä kansallisesti ratkaisuja, jotka eivät olisi yhteensopivia nyt luotavan järjestelmän kanssa.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä selvittää hankkeen jatkovalmistelun yhteydessä, millä tavoin suomalaista osaamista, edelläkävijyyttä digitaalisissa järjestelmissä tai Suomea sijaintipaikkana voitaisiin hyödyntää järjestelmän käytännön toteutuksessa. Valiokunta korostaa, että järjestelmässä tulee voida hyödyntää jo olemassa olevia toimivia ratkaisuja. Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä tiedon hyödyntämisen näkökulmaa: hankkeen käsittelyn edetessä on syytä selvittää, millä edellytyksillä järjestelmän dataa voitaisiin avata myös yleishyödyllisten ja kaupallisten toimijoiden käyttöön.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 22.9.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Martti Mölsä si
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Antero Vartia vihr
varajäsen Antti Lindtman sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen